

Kısa Kısa...

Şafak Alpay* / safak@metu.edu.tr

Emel İkedâ

● Gündüz İkedâ'nın eşi Emel İkedâ 19 Aralık 2003 akşamı kalbine yenik düşerek bizleri terketti. Matematik Dünyası okurları Emel İkedâ'yı yakından tanırlar, geçen sayımızda yayımlanan söyleşiyle hepimizin gönlünü fethetmişti. Oğulları İlhan'la Sinan'ın yasını paylaşıyoruz. Türk matematik dünyasının başı sağolsun.

● Lisans Matematik Eğitimi üzerine üçüncü uluslararası konferans 30 Haziran – 5 Temmuz arasında İstanbul'da yapılacaktır. Daha fazla bilgiyi TMD'nin web sitesinde (<http://www.tmd.org.tr>) adresinde bulabilirsiniz. Aynı sitede matematik dünyası hakkında güncel bilgiler de vardır. Matematikseverlere duyurulur.

● Bu yılki Ulusal Sempozyum Van'da 100. Yıl Üniversitesi'nde gerçekleşti. Sempozyumun çağrılı konuşmacıları ODTÜ'den Zafer Ercan ve Turgay Kaptanoğlu'yla Boğaziçi Üniversitesi'nden Cem Yalçın Yıldırım oldular. Üniversite rektörü Prof. Dr. Yücel Yücel Aşkın'ın açış konuşmasını gelecek sayımızda bulabilirsiniz.

● III. Arf Konferansı 4 Ekim'de ODTÜ Cahit Arf Amfisi'nde, Brown Üniversitesi öğretim üyesi David Mumford tarafından verildi. Yaptığı ve anlattığı matematikle dinleyenlerini büyüleyen Mumford, alçakgönüllüğüyle de örnek alınacak bir kişilik. Mumford'un konuşmalarının uygulamalı matematiğin ne olması gerektiği konusunda da bizlere ışık tuttuğunu ümit etmek istiyorum.

● 1900 yılında Paris'te yapılan konferansta yirminci yüzyıl matematikçilerine 23 problem sunan ve böylece geçen yüzyılın matematiğini derinden etkileyen Hilbert'in problemlerinden üçü dışında

hepsi çözülmüştür. Hilbert'in ünlü konferansının metnini <http://aleph0.clarku.edu/~djoyce/hilbert/problems.html> adresinden okuyabilirsiniz. Diferansiyel denklemlerle ilgili Hilbert'in 16ncı probleminin Stockholm Üniversitesi doktora öğrencisi 22 yaşındaki Elin Oxenhielm'in kıs-

Elin Oxenhielm

* ODTÜ Matematik Bölümü öğretim üyesi.

men çözdüğü duyuruldu. Araştırma Nonlinear Analysis dergisinin bir sonraki sayısında yayımlanacak. Öte yandan... Şikago'daki Illinois Üniversitesi'nden (UIC) mantıkçı Matthias Aschenbrenner makaleyi okuduğunu, makalenin bariz yanlışlar barındırdığını ve yazarını bu yanlışlar konusunda uyardığını, ancak bu uyarılarının yazar tarafından dikkate alınmadığını, makalenin hakemlere takılacağını umduğunu ama nasıl olmuşsa kabul edildiğini bir e-postayla duyurdu.

● Fermat'ın Son Teoremi'nin kanıtını Ann. Math. 141 (1995) sayfa 443-551 ve yine Ann. Math. 141 (1995) sayfa 553-572 kaynaklarında bulabilirsiniz. Bu teoremin kanıtı sırasında Wiles'in geçirdiği kişisel deneyimlerini ise www.pbs.org/wgbh/nova/proof/wiles.html sitesinde bulabilirsiniz.

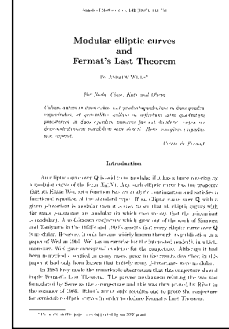
● Amerikan Matematik Derneği'nin (AMS) Notices dergisi özellikle lisansüstü öğrencisi okurlarına yeni bir hizmet sunuyor. Notices AMS dergisi “ne-nedir” köşesinde okurların merak ettikleri konulara bir-iki sayfa ayrılıyor. Merak ettiklerinizi notices-what@ams.org adresine göndermeniz yeterli.

● Notices AMS dergisinin Mayıs 2003 sayısında yer alan bir makalede bir bilgisayar profesörü ve iki lisans öğrencisinin yaptığı 13 satırlık programla bir tamsayının asal olup olmadığına polimon zamanda karar verilebiliyor.

● Matematik Dünyası'nın benzeri olan ve Roma'da çıkan “Gazeta Mathematica” dergisi yüz yaşını kutluyor. Matematik Dünyası'nın bir kardeşi de Macaristan'da 1894'ten beri yayımlanan KöMaL dergisi. KöMaL, yılda iki kez çıkıyor ve her sayısı 5 bin adet basılıyor.

<http://www.komal.hu/info/bermutatkozaz.e.shtml>

● Ocak 2004'ten itibaren ünlü Compositio Mathematica dergisi Londra Matematik Derneği tarafından çıkartılacak. 1934'te David Hilbert'in Brouwer'ı Math. Annalen dergisinin yazı kuru-lundan kovmasının ardından, Brouwer tarafından başlatılan dergi Hollanda'da basılıp bir vakıf tarafından çıkarılıyordu. Değişikliğin dergi fiyatını yüzde 30 azaltacağı umuluyor.

Mete H. Soner

● Mete H. Soner European Mathematical Journal dergisinin editörleri arasına girdi. Mete hocamızı bir ilki gerçekleştirdiği için kutluyoruz.

● ODTÜ öğrencilerimizden Semen Köksal'ın yazarları arasında olduğu "Monotone

Flows and Rapid Convergence for Nonlinear P.D.E" adlı kitabı Taylor ve Francis Yayınevi tarafından Londra'da basıldı. Matematik Dünyası olarak sevgili Semen'i de kutluyoruz.

● Matematikçilerin zaman ya da yer kazanmak için sarfettikleri "burası açık/bariz/aşikâr" sözlerini duymuşsunuzdur kuşkusuz. Kaçınılmaz olmakla beraber, özen gösterilmesi gerekir bu sözleri söylerken. Bununla ilgili bir öykü David Wells'in Penguin kitaplarından çıkan "Curious and interesting mathematics" adlı kitapta yer alıyor. Ders anlatırken "burası aşikâr..." diyen G.H. Hardy (1877-1947) uzunca bir süre tahta başında durduktan sonra sınıfı terk edip yarım saat sonra gelir ve "şimdi burası aşikâr..." deyip dersine devam eder...

● Yapılan bir araştırmaya göre, ABD'de bir üniversite öğrencisi 2003-2004 ders yılında ders ki-

taplarına ortalama 898 dolar harcamış. Bu miktar 1996-1997 ders yılında 642 dolarmış. Ders kitabı fiyatlarının yayınevleri tarafından özellikle şişirildiğine dair şikâyetler mahkemelere yansdı.

● Hocalarınızın hocalarının hocalarının hocalarını öğrenmek istiyorsanız <http://genealogy.math.ndsu.nodak.edu/index.html> adresine girin. Matematikçilerin soyağacını bulacaksınız.

● Lisans Matematik Eğitimi üzerine üçüncü uluslararası konferans 30 Haziran – 5 Temmuz arasında İstanbul'da yapılacaktır. Daha fazla bilgiyi TMD'nin web sitesinde (<http://www.tmd.org.tr>) adresinde bulabilirsiniz.

● Her ne kadar iki sayıyı çarpmak kolaysa da, bir sayıyı çarpanlarına ayırmak pek o kadar kolay değildir. Hatta, bir sayıyı çarpanlarına ayırmak, bir sayının asal olup olmadığını anlamaktan daha zora benzer. Şifrelemede de sayıları çarpanlarına ayırmanın zorluğu kullanılır. Bu yüzden, sayıları çarpanlara ayırmayı bilmek sağlığa zararlı olabilir! Bir Alman ekibi, RSA-576 adı verilen 174 rakamlı bir sayıyı çarpanlarına ayırdı ve böylece 10 bin dolarlık ödülü almaya hak kazandılar. 617 rakamlı RSA-2048'i çarpanlarına ayıran 200.000 dolar kazanacak. Ekmeğinizi <http://www.rsasecurity.com/rsalabs/challenges/factoring/numbers.html> adresinden kazanabilirsiniz. ♣

Ödüller

Dergide birçok soruyla karşılaşacaksınız. Bu sorular açık açık sorulmamış ya da iyi ifade edilmemiş olabilirler. Yanıtlarınızı, bulduklarınızı, yazarı belliyse yazarın adresine, yoksa dergi adresine 15 Mart 2004 tarihine kadar yollayın. Sorduğumuz soruların yanıtlarını biz de bilmeyebiliriz! Yanıtladığınız yada yanıtlayamadığınız aklınıza gelen sorularınızı da bize yollayın. En güzel yanıtlara (sorulara da!) ödül olarak kitap vereceğiz.

Ödüllerimizin Bazıları

- Bir Matematikçinin Savunması, G.H. Hardy, Tübitak
- Dr. Ecco'nun Şaşırtıcı Serüvenleri, Dennis Shasha, Tübitak
- Rakamların Evrensel Tarihi II, Çakıl Taşlarından Babil Kulesine, Georges Ifrah, Tübitak
- Rakamların Evrensel Tarihi III, Akdeniz Kıyılarında Hesap, Georges Ifrah, Tübitak
- Rakamların Evrensel Tarihi IV, Uzak Do-

ğu'dan Maya Ülkesine Bir, İki, Üç..., Georges Ifrah, Tübitak

- Matematik ve Korku, Ali Nesin, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Matematik ve Oyun, Ali Nesin, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Matematik ve Doğa, Ali Nesin, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Matematik ve Sonsuz, Ali Nesin, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Develerle Eşekler, Ali Nesin, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Ödül Kazananlar

Alper Çay, Oktay Balkış, Mustafa Dönmez, Yaşar Dönmez, Aras Erzurumluoğlu, Enes Dinçer, Osman Arşın, Ayşe Borat, Problemler ve Çözümleri'ne yolladıkları yanıtlardan dolayı ödül kazanmışlardır. Ödüller adreslerine postalanacaktır. Mustafa ve Yaşar Dönmez ayrıca elips sorusuna da doğru cevap vermişlerdir. ♣